

IOANNES PAVLVS II P.M.
ITERVM PORTAM SANCTAM
APERVIT ET CLAVSIT
ANNO MAGNI IVBILAEI
AB INCARNATIONE DOMINI
MM-MMI

FRANCISCVS PP.
PORTAM SANCTAM
ANNO MAGNI IVB. MM-MMI
A IOANNE PAVLO PP. II
RESERVATAM ET CLAVSAM
APERVIT ET CLAVSIT
ANNO IVB. MISERICORDIAE
MMXV-MMXVI

Carlo Roberto Maria Redaelli

GREGORIUS XIII PONTIFEX MAX

“DOKLER JE UPANJE ...”

PVS-III-PONT- MAX- ANNO- INEVNTE
SACRO- MCML- AENEIS- HVVS- PONTIFAE
VALVBERIT- SANCTV- BASILICAM- DICVO-
RARI- HVSSH- IVDICV- O- KARAS- RETIRA
SIV- MLI- OPERVM- CVRATORE-

HINC- VBERES- SCATEANT- DIVINAE- GR-
TIAE- LAVICES- OMNIV- OVE- INGRES-
TIVA- ANNO- HVVS- EXPERT- SALVA- REF-
CIANT- PAC- CHRISTIANA- VIR- VIT-
EXORIENT- ANNO- SACRO- MCML-

PASTIRSKO PISMO ZA LETO 2024-2025

Založba Voce Isontina

Carlo Roberto Maria Redaelli

“DOKLER JE UPANJE ...”

PASTIRSKO PISMO ZA LETO 2024-2025

Založba Voce Isontina

DOKLER JE UPANJE, JE ŽIVLJENJE

V šoli
pregovorov

1. *“Dokler je upanje, je življenje”*. V resnici vsi vemo, da pregovor pravi nasprotno: *“Dokler je življenje, je upanje”*. Gre za enega od mnogih pregovorov, posvečenih upanju, ki je celo prisoten v Svetem pismu: *‘Dokler ostajamo povezani z družbo živih, obstaja upanje: živ pes je boljši kot mrtev lev’* pravi modri Pridigar (9,4). Kako naj ne omenimo na primer še enega priljubljenega reka, ki povezuje življenje z upanjem: *»upanje umre zadnje«*. Zanimivo je razmerje, ki ga razširjena kultura postavlja med življenje in upanje (ali ne govorimo tudi o »upanju, da živimo«?), razmerje, ki izraža temeljno lastnost človeka: živi lahko le, če obstaja ra-zlog ...za življenje. Razlog, ki, prej kot vzrok, je smisel, je cilj. Če ga ni, je težko živeti. Izkušnje samomorov – bolj razširjene, kot bi si morda mislili – samo potrjujejo poveza-vo med življenjem in upanjem: kdor umori samega sebe, kdor se odreče življenju, kdor »zavrže« življenje (obstaja veliko načinov za to), je nekdo, ki »obupa«, ki je izgubil u-panje. Zato je prav, da pregovor postavimo na glavo, saj le upanje ohranja pri življenju.

Tudi v svojem poznanem izrazu ima lahko pregovor svoj smisel. Če izrazu življenje pripišemo pomen fizičnega življenja, zemeljskega življenja, lahko pregovorni izraz pravzaprav razumemo v smislu, da upanje lahko obstaja samo v tem življenju: ko ga zapustimo – to nam o življenju govori vera v Boga –, upanje zamenja resničnost, tista, v ka-tero upamo, »vizija« ali tista, ki jo zavrremo, saj obstaja tudi ta grozna možnost, zaupana človekovi svobodi.

ZAKAJ GOVORITI O UPANJU ŠE ZLASTI V TEM ČASU

Romarji
upanja

2. Kot smo rekli, je upanje to, kar zaznamuje človekovo življenje in daje smisel njegovemu romanju. Naslov, ki ga je papež Frančišek želel dati jubileju leta 2025, označuje zelo dobro to resničnost: »*Romarji upanja*«. Vedno smo romarji, oziroma naj bi bili romarji, ki nas vodi upanje. Kadarkoli in v vsaki okoliščini. So pa časi, ko je upanje bolj potrebno: čas, v katerem živimo, je eden izmed njih. Vsaj tri okoliščine zaznamujejo ta leta in kličejo po upanju za nadaljno življenje.

Svet v prvi
četrtni 21.
stoletja

3. Prvi je stanje sveta v prvi četrtni stoletja. Ni potrebno veliko razlagati, saj vidimo razočaranje nad pričakovanji, polnih upanja, ki je zaznamovalo zadnja leta prejšnjega stoletja in prehod v novo tisočletje. Dovolj bo, da omenimo stolpa dvojčka leta 2001, kasnejšo eksplozijo terorizma, go-spodarsko krizo leta 2008, pandemijo, ki je zaprla svet in povzročila na milijone žrtev v letih 2019–2020, konec iluzije globalizacije, poslabšanje svetovnega ravnovesja, ki je sledilo drugi svetovni vojni in je bilo - očitno - ponovno vzpostavljeno s padcem berlinskega zidu leta 1989, z demografsko krizo na zahodu in vojnami, ki se množijo vse bolj kruto tudi v Evropi.

4. Drugo dejstvo, ki razočara, najdemo v Cerkvi. Tudi v tem primeru so pričakovanja leta 2000 ali, bolje rečeno, Jubileja 2000, ki ga je dolgo pripravljala in pričakoval sveti pa-pež Janez Pavel II., velikokrat razočarala, čeprav je to bil dogodek, ki naj bi odprl sadovom »*novo millenio ineunte*« (glej apostolsko pismo, s katerim je Janez Pavel II. zaključil jubilej leta 2000). Upad duhovnih poklicev, kriza zlorab, krčenje verskih obredov, upad deleženja pri zakramentih (zla-sti po Covidu), staranje prostovoljcev, širjenje neporočenih parov je le nekaj dobro znanih pojavov. Pa še postopna oši-bitev vpliva Cerkve v družbi, tudi zaradi upada spoštovanja in obzirnosti do nje. Torej »Cerkev, ki je razočarala«, ki ne razume več tega, kar je pri srcu možem in ženam tega časa.

Tudi naša Cerkev kaže znake utrujenosti. Dekanijska sreča-nja, ki so potekala v začetku poletja, kot nadaljevanje pasto-ralnega obiska in namigi, ki jih je dal škof po njihovem za-ključku, so osvetlila nekaj zelo pomembnih dejstev in po-bud, pa tudi odkrila nekaj senc in utrujenost naše škofijske skupnosti. Naj navedem kot primer samo nekatera, ki jih jemljem iz povzetkov delovnih skupin: težava pastoralnih enot začeti skupno pot in jo nadaljevati; težava srečati se na dekanijski ravni; še vedno zelo močno razširjena vloga župnika, mimo poudarka na vlogi laikov; težava spoznati nove družine in jih sprejeti v skupnost; pomanjkanje primer-nega oznanjevanja nevernim; krstna pastorala skrčena na nekaj srečanj; pomanjkanje pastoralne ponudbe za otroke med njihovim krstom in začetkom kateheze v šolski dobi; zaprtost, na ideološki ravni, med velikimi in malimi podro-čji ter mlačni in nestalni odnosi; drugačna oblika

kateheze, ki povzroča težave v družinah; pomanjkanje animatorjev za vzgojne dejavnosti.

Vseeno so bili
vsi pogoji za
plodno sezono

5. Temu opisu moramo dodati dve ugotovitvi. Prva je para-doks, da v Cerkvi morda še nikoli ni bilo tako bogate prisotnosti razmišljanj, sredstev, predlogov in virov kot so bila desetletja po koncilu. Če se omejimo le na Cerkev v Italiji, bo dovolj, da zabeležimo samo naslove pastoralnih načrtov vsako desetletje, ki so zaznamovali njeno pot: *Evangeliza-cija in zakramenti* v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja; *Občestvo in skupnost* v osemdesetih letih; *Evangelizacija in pričevanje ljubezni* v devetdesetih letih; *Oznanjevanje evan-gelija v spreminjajočem se svetu* v prvem desetletju tega stoletja in *Vzgoja za dobro življenje po evangeliju* v drugem desetletju. To so načrti, ki jih je sprejela celotna Cerkev v Italiji na pomembnih cerkvenih zborovanjih: *Evangelizacija in razvoj človeka* (Rim, 30. oktober – 4. november 1976), *Krščanska sprava in človeška skupnost* (Loreto, 9.–13. april 1985), *Evangelij ljubezni za novo družbo v Italiji* (Palermo, 20.–24. november 1995), *Priče vstalega Jezusa, upanje sveta* (Verona, 16.–20. oktober 2006), *V Jezusu Kristusu novi humanizem* (Firence, 9.–13. november 2015). Poleg teh programov in zborovanj lahko navedemo različne dokumen-te Cerkev v Italiji, ki so po mnogih letih še vedno aktualni: na primer *Osnovni dokument »Prenova kateheze«* iz leta 1970; *»Cer-kev v Italiji in državna perspektiva«* iz leta 1981; *»Misijo-narski obraz župnij v svetu, ki se spreminja«* iz leta 2004. To na ravni celotne Cerkev v Italiji; znotraj nje pa pomem-bna pot mnogih posameznih škofij, oziroma, če gledamo še širše, znotraj vesoljne Cerkev.

Pravkar uporabljeni stavek – »so še vedno aktualni« – lahko razumemo z občutkom razočaranja, češ: »doslej niso bili u-resničeni« (tudi v naši škofiji je bilo zadnja leta veliko skup-nih predlogov, a se moramo po mnogih letih pogosto vračati k istim temam...).

Včasih govorimo o času Cerkve, našem, ki je povabljen, da seje v pričakovanju prihodnjih sadov (tudi v naši škofiji je kdo govoril o jeseni, ki mora pripraviti pomlad): je res tako? Ali pa je trenutni čas Cerkve kot njiva, ki ima veliko klasov, a v šopih, ker je na različnih območjih seme ostalo le seme ali pa je rodilo le krhko rastlino? Je torej čas vsaj deloma zamujenih sadov? Naj zopet posejemo ali poskusimo prev-zeti iz preteklosti, iz že povedanega in napisanega, da si pridobimo močnejša in obetavnejša semena? Ali, kot je na-vedeno v *Lineamentih* v pripravo na prvo zborovanje itali-janske sinodalne poti, »*ni več čas obilne žetve, če je sploh kdaj bila: je čas setve, iskanja že usejanega in paberkova-nja*« ? V vsakem primeru, kaj naj izberemo?

6. In še drugi paradoks: preveč dokumentov, preveč dogod-kov, preveč predlogov, ki prihajajo iz bližnje preteklosti in jih lahko, v teoriji, posodabljam in na novo zaženemo, ni-smo pa sposobni izbrati slavnih pastoralnih »prioritet«. Vsi jih iščejo, vsi bi radi bolj bistveno in bolj prodorno, bolj e-vangeljsko Cerkev in pastoralo. Ne znamo pa se odreči ni-čemur: vse je pomembno. Ker ne vemo, kaj naj izberemo, skušamo obdržati vse. Smo v nezavidljivem položaju.

Katere
prioritete
izbrati?

Mladi, ki jim
je ukradeno
upanje

7. Tretje dejstvo, ki kriči po znamenjih upanja, je današnja mladina. Malo jih je: zaradi demografskega padca, pa tudi zaradi bega v obetavnejšo italijansko ali tujo realnost, pred-vsem pa s perspektivo, da jim ne bo šlo bolje kot prejšnji generaciji (ustavilo se je tako imenovano socialno dvigalo); s konkretno možnostjo, da bodo živeli, ko bodo odrasli, v poslabšanih svetovnih razmerah, bodisi v smislu ekonomije in okolja bodisi v smislu miroljubnih odnosov.

Na pobudo mladinske pastorale goriške in koprške škofije je lansko leto potekalo srečanje na temo upanja. Mladostnike in mlade so prosili, naj nakažejo, kaj jim krade upanje. Pre-jel sem povzetek tega, kar so napisali ti dekleta in fantje. Iz njega povzemam nekaj odgovorov: *»Očetov položaj, ki v meni povzroča skrbi, ki me kar dušijo. - Moja mama ima metastazo raka. - Stalni občutek manjvrednosti, ki me zelo pogosto spremlja skozi moje dni. - Še in še trdo delati, dokler spet ne spodleti. Sem temu kos? Mi bo uspelo? Se splača? Kako bom premostil morebitno ločitev staršev? - Danes mi-neva drugi mesec, odkar je umrl moj dragi prijatelj in ta notranja praznina ne bo nikoli izginila. Zelo ga pogrešam. - Želim si povezano družino, ker praktično od rojstva živim z ločenimi starši. - Nekaj, kar mi jemlje vsako upanje, je dej-stvo, da ob gledanju televizijskega dnevnika in branju čas-opisa, vsrkavam grozne novice o otroških tolpah, ki trpinčijo in posiljujejo. - A se bo našel kdaj kdo, ki me bo imel rado takšno, kot sem? - Zakaj je tako težko delati dobro? Je tako težko pomagati drug drugemu? Zakaj je na svetu toliko so-vraštva? Zakaj ljudem uspe tako strašno škoditi sočloveku? Zakaj ne poskusimo razumeti drug drugega? Zakaj je tako težko sprejeti različnost? Ko poskusim razložiti vzroke svo-jega slabega počutja, zakaj*

nihče ne more razumeti kaj čutim? - Naj odpustim človeku, ki je dolga leta povzročal moji mami bolečine? - Imam slab odnos z očetom. Sam je v slabi situaciji in pogosto gleda samo na svoje interese, zdi se, da pozabi, da je pomembno tudi moje mnenje. - Kdo bo ostal v moji prihodnosti? - Zakaj ne najdem poti do svojih sanj? - Moji starši so pred ločitvijo, vedno se prepirajo: zaradi tega verjamem, da prava ljubezen ne obstaja ali vsaj ne za vedno. - Z mamo se ne pogovarjam in če se že pogo-varjam, me zmerja, dedek in babica se ne spomnita več, kdo sem, imam veliko prijateljev, a vendarle sem vedno sam. - Obdobje Covid-a mi je povzročilo slabo počutje, ker sem vedel, da lahko okužim sebe ali meni drage ljudi. - Najbolj se bojim zaupati napačni osebi, bojim se družine, ki bo nato razpadla, bojim se neuspeha, razočaranja. Bojim se biti preveč ali premalo. Bojim se, da bi ostala zapuščena, žal ni-mam dobrih zgledov v ljubezni, moj dedek je umrl, stari star-ši se nimajo več radi tako kot nekoč, moji so ločeni. Bojim se vojne, bojim se smrti. »

To so izjave, ki govorijo že same in kažejo na mnoge bolečine naših mladostnikov in mladih, ki jim svet odraslih, žal, pogosto, ne prisluhne.

8. No, v našem času ni le negativnih okoliščin: Bog ne daj! Na svetu ne gre vse slabo in obstajajo ljudje in narodi, ki doživljajo poti rasti in razvoja. Obstajajo poskusi dogovora in želja po miru, pravičnosti, harmoniji in spravi je razširjena. Želja, ki pogosto postane spodbuda v prvi osebi za naloge moških in žensk, posamezno ali skupinsko na raznih področjih.

Tudi v italijanski družbi je veliko ljudi, ki se zavzemajo za druge, razširjena je solidarnost, močna pozornost do pravo-ljstva, skrb za vzgojo tudi v težkih položajih,

Preveč
pesimistična
vizija?

zorenje v smislu občutka za dostojanstvo vsakega. Ni malo mladih, ki so zavzeti, ki študirajo, ki imajo pozitivne življenjske načrte.

Same krščanske skupnosti so žive, še imajo ljudi, ki se trudijo za druge, še so mladi, ki vidijo življenje kot poklic. V dveh pastirskih pismih zadnjih dveh let, kjer sem poudaril tematiko upanja, sem poskušal opozoriti na mnoga znamenja upanja, začenši s tistimi, ki sem jih lahko neposredno opazil v naših pastoralnih enotah, med kratkim pastoralnim obiskom pred dvema letoma. Razne pozitivne stvarnosti so prišle na dan na že omenjenih dekanijskih srečanjih. Torej ni vse črno. Niti pri nas.

Ni samo
"kriva"
Cerkev...

9. Poleg tega, ko govorimo o stanju Cerkve v Italiji, se moramo izogibati uporabi sterilne dinamike samoobtoževanja, češ da so razlogi za sedanje težave Cerkve in odsotnost pričakovanih sadov samo posledica pomanjkanja vere kristjanov, razdeljenosti v skupnostih, neučinkovitosti pastoralnih sredstev, zlorab, nesodelovanja mnogih kristjanov itd. Vsi razlogi so utemeljeni in je vedno pravilno prositi Gospoda za odpuščanje. Pogosto pa je del vzrokov, ki pojasnjujejo trud Cerkve v današnjem svetu, izven cerkvene skupnosti in ni odvisen od nje. Pojav sekularizacije (ki pogosto postane sekularizem) in kar je bilo omenjeno že v lanskem pastirskem pismu, »izkulturacija« krščanske vere v današnji družbi, imata več kompleksnih vzrokov, ki jih ne moremo iskati samo v cerkvenem okolju. Pravzaprav, vzporedno z zgoraj omenjenimi desetletnimi pastoralnimi načrti Cerkve v Italiji, lahko omenimo še druge družbene pojave, ki so temeljito

spremenili italijansko okolje: zanikanje principa avtoritete v šestdesetih letih 20. stoletja (kontestacije leta 1968); moralna kriza družine, spolnosti, življenja v 70. letih (seksualna revolucija, razporoka in splav); politična kriza v 80. in 90. letih (s propadom katoliške referenčne stranke); kriza zahodne družbe, ki se je začela zlasti po letu 2000; poudarek, v zadnjih desetletjih, na kulturi znanstvenosti in tehnologije, skupaj z antropološko krizo. To je le nekaj na-migov, ki kažejo, da so vzroki za sedanje težave kompleksni in zapleteni ter pogosto »izven-cerkveni«. Ne zanikamo od-govornosti krščanske skupnosti, a se ne bomo niti predajali kot smo že rekli, oblikam očitanja, ki med drugim izražajo ne-evangeljsko trditev, da bi se lahko rešil vsak sam, ko bi vse dobro delovalo. Ne, le Bog reši ranjeno in grešno Cerkev in jo usposobi v svetu za pričevalko odrešenja, ki je dar milosti.

10. Poskus opisovanja trenutnega položaja sveta in Cerkve, vsekakor v nepopolni in prej površni kot dokumentirani o-bliki, bi nas moral spodbuditi, da podčrtamo važnost krščan-skega upanja danes in nujnost, da postane Cerkev nosilka u-panja v tem stanju. Tako »nova evangelizacija«, ki jo je po-sebej spodbujal že papež Janez Pavel II za evropski okvir, kakor tudi oznanjevanje veselja evangelija, na katerem zelo vztraja papež Frančišek, morata izhajati še prej kot iz vere, prav iz istega upanja. To upanje ne sme biti iluzija, ampak »zanesljivo upanje«, če uporabim izraz papeža Benedikta, ki je prisoten v njegovi okrožnici o upanju. Gre za sam smisel obstoja Cerkve. Če danes Cerkev ne oznanja

Evangeliziranje
upanja

upanja in ne pričuje o njem, čemu koristi?

Morda ne pomislimo, a Cerkev in upanje se prepletata tudi v njenem cilju: Cerkve bo konec, ko bo prenehalo upanje, ker bo tedaj Božje kraljestvo resničnost. V njem vera ne bo več nujno potrebna, niti upanje, obstajala bo samo ljubezen, pol-nost ljubezni, ker bo Bog »vse v vsem« (1Kor 15,28). U-panje bo na neki način ostalo, a kot spomin na izpolnjeno pričakovanje, kakor piše prerok Izaija v videnju »konca dni: *»Tisti dan bodo govorili: Glej, naš Bog; upali smo vanj, da nas reši. To je Gospod, v katerega smo upali; vese-limo se in vriskajmo zaradi njegovega odrešenja, kajti Go-spodova roka bo počivala na tej gori«* (Izaija 25,9-10).

ŠEST PODROČIJ UPANJA

Temelj upanja

11. Obravnavati upanje, tudi samo s svetopisemsko-teološkega vidika, bi zahtevalo obsežno razlago, ki bi preseгла namen tega pastirskega pisma. Ne bomo si prizadevali, da bi pove-dali prav vse, a zdi se mi koristno, da kratko omenimo, kaj je temelj krščanskega upanja. Navdih jemljem v enem naj-bolj globokih razmišljanj o upanju v Novi zavezi, kakor ga je predlagal Pavel v svojem pismu Rimljanom. Razmišlja o krhkem in minljivem stanju človeške izkušnje. A ta nespre-menljivi položaj človeka ne more nasprotovati Božjemu načrtu ali ga razveljaviti, saj je načrt polnosti in ga moremo doseči šele v onstranstvu. Upanje, ki ga je napovedal apo-stol, ne temelji na pozitivni razlagi bivanja niti na ideološki viziji, pač pa na dogodku Jezusove smrti in vstajenja, ker je vsako človeško življenje globoko zaznamovano s smrtjo, evangelij pa ne zanika tega vidika človekove zgodovinske identitete, ampak ga preseže z napovedjo, da je vsaka smrt premagana z vstajenjem, ki ni rezultat človeškega truda, temveč Božjega zveličavnega delovanja, ki se je razodelo v Kristusovi veliki noči. Vstajenje ni samo usoda vsakogar ob koncu njegovega zemeljskega življenja, ampak je znotraj-zgodovinska in aktualna sila, ki doseže vernika v vsakem stanju krhkosti, omejenosti, trpljenja, ker Bog posega z mo-čjo življenja, da ga obuditi že v teku njegove človeške zgodbe. Od tod upanje. Vera v obljubo odrešenja, spominja sveti Pavel, je podpirala Abrahama: *»veroval je, trden v upanju, proti vsakemu upanju«* (Rim 4,18). Naš oče v veri! Tudi mi lahko imamo enako izkušnjo vere in torej upanja; upanja, ki ne razočara, ker temelji na

Božji ljubezni, ki nam je bila dana in nas dela močne tudi v preizkušnjah in stiskah življenja: *Ker smo torej opravičeni iz vere, živimo v miru z Bogom po našem Gospodu Jezusu Kristusu, po katerem se nam je tudi po veri odprl dostop v to milost, v kateri stojimo in se ponášamo z upanjem na Božjo slavo. Pa ne samo to, ampak se celo ponášamo s stiskami, saj vemo, da stiska rodi potrpljenje, potrpljenje preizkušnost, preizkušnost upanje. Upanje pa ne osramoti, ker je Božja ljubezen izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan.* (Rimljanom 5,1-5). In Duh je tisti, ki podpira našo vztrajnost v upanju in posreduje za nas: » *Odrešeni smo bili namreč v upanju; upanje, ki ga gledamo, pa ni več upanje – kdo bo namreč upal, kar že vidi? Če pa upamo to, česar ne vidimo, pričakujemo to s potrpežljivostjo. Prav tako tudi Duh prihaja na pomoč naši slabotnosti. Saj niti ne vemo, kako je treba za kaj moliti, toda sam Duh posreduje za nasz neizrekljivimi vzdihmi. In on, ki preiskuje srca, ve, kaj je mišljenje Duha, saj Duh posreduje za svete, v skladu z Božjo voljo* » (Rimljanom 8,24-27). Tako smo prepričani, da nas nič ne more ločiti od Kristusove ljubezni: » *Če je Bog za nas, kdo bo proti nam? On, ki lastnemu Sinu ni prizanesel, ampak ga je izročil za vse nas, ali nam ne bo dal vsega skupaj z njim? Kdo bo obtožil tiste, ki jih je Bog izbral? Bog je tisti, ki opravičuje! Kdo bo obsojal? Kristus Jezus je umrl, res je bil vstal, je na Božji desnici in posreduje za nas! Kdo nas bo ločil od Kristusove ljubezni? Morda stiska, tesnoba, preganjanje, lakota, golota, nevarnost, meč? [...] Kajti prepričan sem, da nas ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne višina ne globina, ne katero koli drugo bitje, nikoli ne bodo mogli ločiti od ljubezni. Boga, ki je v Kristusu Jezusu, našem Gospodu* » (Rimljanom 8,31-35; 38-39).

12. Da bi se osebno (ali kot skupnost) poglobili v temo upanja, bi rad dal tudi dva predloga. Najprej preberite ali ponovno preberite že omenjeno okrožnico, ki jo je papež Benedikt XVI. leta 2007 posvetil krščanskemu upanju: »Spe salvi« (lahko jo najdete na internetu); izhajajoč iz svetopisemskega razodetja, ponuja obširno razpravo na temo upanja, tudi s konkretnimi navedbami o »*Krajih poglobljanja in vaje upanja*« (št. 32–49).

Drugi predlog, še posebej za tiste, ki molijo molitvene ure v župniji (hvalnice in večernice) je, naj bodo pozorni na vse trenutke, ko psalmi govorijo o upanju, in naj bodo te vrstice priložnost za osebno molitev, morda ponavljano skozi ves dan. Navajam le nekaj primerov:

»*Ubogi ne bodo nikoli pozabljeni, upanje ubogih ne bo nikoli osramočeno*« (psalm 9); »*Kdor upa vate, ne bo razočaran*« (psalm 25); »*Upaj v Gospoda, bodi močan, naj se okrepi tvoje srce in upaj v Gospoda*« (psalm 27); »*Molči pred Gospodom in upaj vanj; ne daj se razdražiti uspešnemu, človeku, ki snuje zanke*« (psalm 37); »*Kaj lahko pričakujem, Gospod? Moje upanje je v tebi*« (psalm 39); »*Ti si, moj Gospod, moje upanje, moje zaupanje, Gospod, od moje mladosti*« (psalm 71); »*Upam, Gospod. Moja duša upa, njegove besede pričakujem*« (psalm 130).

13. Nato predlagam, da skupnosti v nadškofiji in posamezni verniki posvetijo posebno pozornost šestim področjem upanja. Realnost, v kateri najprej najdemo prisotnost sledi upanja in kamor poskušamo postaviti konkretna znamenja upanja. Lahko bi izbrali druge ali dodali še druge, a ti se mi zdijo pomembni za našo Cerkev, tako zaradi njene pastoralne dinamike kot zaradi njenega odnosa do poti italijanske in vesoljne Cerkve.

Dva predloga
za poglobitev
upanja

Nekatera
področja
upanja

1. Upanje stvarjenja

14. Prvo področje upanja je stvarjenje. Vse hitrejše podnebne spremembe, okoljska kriza, vse bolj nepredvidljivi in uničujoči atmosferski pojavi, taljenje ledenikov v naših gorah, širjenje novih živalskih in rastlinskih vrst, značilnih za druge zemljepisne širine, so realnosti, ki so v zadnjih letih postale očitne, mimo raznih ugibanj ali medsebojnih sporov glede vzrokov ter možnih rešitev. Kako naj pristopimo k takim vprašanjem s krščanskega vidika? Ne da bi se spuščali v njihovo vsebino, moramo opozoriti, da so ti problemi lahko dragocena priložnost, da ponovno bolj splošno odkrijemo pomen stvarjenja v zvezi z Božjim kraljestvom in njegovim načrtom odrešenja ter da vse to vidimo kot nekaj, kar izziva vero in upanje. Pomaga nam učiteljstvo papeža Frančiška: od njegove okrožnice *Laudato si'*, izpred nekaj let, do novejše *Laudate Deum*.

Ta nauk le ponovno osvetljuje, kar je lastno svetopisemskemu razodetju. Dovolj bo, če ostanemo le pri novi zavezi, da omenimo dva zelo pomembna odlomka. Najprej vrstice osmega poglavja pisma svetega Pavla Rimljanom – temeljno besedilo za krščansko upanje, kot je omenjeno zgoraj – ki tesno povezuje pričakovanje izpolnitve tako človeštva (in še posebej vernikov) kakor celotnega stvarstva, ki prav tako pričakuje odrešenje:

»Verjamem namreč, da trpljenje sedanjega časa ni primerljivo s prihodnjo slavo, ki se bo razodela v nas. Goreče pričakovanje stvarjenja je namreč usmerjeno v razodetje božjih otrok. Stvarstvo je bilo namreč podvrženo minljivosti – ne po svoji volji, ampak po volji tistega, ki ga je podrgel – v upanju, da, samo stvarstvo

bo osvobojeno suženjstva pokvarjenosti, da bi vstopilo v svobodo slave Božjih otrok. Vemo namreč, da vse skupaj ječi in trpi porodne bolečine do danes. Ne le to, ampak tudi mi, ki imamo prvine Duha, notranje vzdihujemo, ko čakamo na posinovljenje kot sinovi, na odrešitev našega telesa. Pravzaprav smo bili rešeni v upanju. Zdaj, kar se upa, če se vidi, ni več predmet upanja; pravzaprav, kaj človek že vidi, kako bi lahko upal na to? Če pa upamo na to, česar ne vidimo, to z vztrajnostjo čakamo» (Rim 8,18-25).

In odlomek iz drugega Petrovega pisma:

»Kajti po njegovi obljubi pričakujemo nova nebesa in novo zemljo, v kateri prebiva pravičnost« (2 Pt 3,13). Dopolnitve Božjega kraljestva torej ne bo brez novih nebes in zemlje.

15. Koristno bi bilo - še vedno se oziramo na učiteljstvo papeža Frančiška - ponuditi nekatere odlomke poslanice, ki jo je sveti oče predlagal za dan stvarjenja in smo ga obhajali 1. septembra 2024. Poslanica ima zelo pomenljiv naslov: »Upaj in deluj s stvarstvom«.

Prvi korak neposredno zadeva temo upanja, ki je skupna človeštvu, stvarstvu in Duhu ter izhaja iz Pavlove misli: »Vse stvarstvo je vključeno v ta proces novega rojstva in vzdihujoče pričakuje osvoboditev: je skrita rast, ki zori, skoraj kot »gorčično zrno, ki postane veliko drevo« ali »kvas v testu« (prim. Mt 13,31-33). Začetki so drobni, a pričakovani rezultati so lahko neskončno lepi. Kot pričakovanje rojstva – razodetja Božjih otrok – je upanje možnost, da ostanemo stanovitni sredi stiske, da ne postanemo malodušni v časih stisk ali pred človeškim barbarstvom. Krščansko upanje ne razočara, a tudi ne vara: če je stokanje stvarstva, kristjanov in Duha pričakovanje in pričakovanje odrešenja, ki že deluje, smo zdaj potopljeni v

Upaj in
delaj z
ustvarjanjem

mnoga trpljenja, ki jih sveti Pavel opisuje kot »stiskobo«, , tesnoba, preganjanje, lakota, golota, nevarnost, meč« (prim. Rim 8,35). Potem je upanje alternativno branje zgodovine in človeških dogodkov: ne iluzorno, ampak realistično, realizma vere, ki vidi nevidno. To upanje je potrpežljivo čakanje, kakor Abrahamovo nevidenje« (št. 3).

Obstaja torej globoka povezava med odrešenjem človeštva in odrešenjem stvarstva:

»Celotno vesolje in vsako bitje stoka in nestrpno hrepeni«, da bi bilo mogoče premagati sedanje stanje in ponovno vzpostaviti prvotno: pravzaprav osvoboditev človeka vključuje tudi osvoboditev vseh drugih bitij, ki v solidarnosti s človekom stanju, so bili postavljeni pod jarem suženjstva. Tako kot človeštvo je tudi stvarstvo – brez lastne krivde – zasluženo in ugotovi, da ne more storiti, za kar je zasnovano, to je, da bi imelo trajen pomen in namen; podvržena je razpadu in smrti, ki ju še poslabša človeška zloraba narave. Toda v nasprotnem smislu je odrešenje človeka v Kristusu tudi zanesljivo upanje za stvarstvo: pravzaprav bo »stvarstvo samo osvobojeno suženjstva pokvarjenosti, da bo vstopilo v svobodo slave Božjih otrok« (Rim 8,21). Tako je v Kristusovem odrešenju mogoče v upanju premišljevati vez solidarnosti med ljudmi in vsemi drugimi bitji« (št. 4).

Razumemo torej, da je vprašanje stvarjenja »teološko« in ne le »ekološko«:

»Zaščita stvarstva je torej izrazito teološko, pa tudi etično vprašanje: gre namreč za preplet med človekovo in božjo skrivnostjo, saj sega v to prepletanje dejanje ljubezni, s katerim Bog ustvari človeka v Kristusu. To Božje stvariteljsko dejanje daje in vzpostavlja človekovo svobodno delovanje in vso njegovo etiko: svobodnega prav v tem, da je ustvarjen po podobi Boga, ki je Jezus Kristus, in zato »zastopnika stvarstva« v samem

Kristusu. Obstaja transcendentna motivacija (teološko-etična), ki kristjana zavezuje k spodbujanju pravičnosti in miru v svetu, tudi prek univerzalne destinacije dobrin: to je razodetje Božjih otrok, ki jih stvarstvo čaka, ječeči kot v bolečinah rojstvo. V tej zgodbi ni na kocki le človekovo zemeljsko življenje, ampak predvsem njegova usoda v večnosti, eshaton naše blaženosti, raj našega miru, v Kristusu, Gospodu, kralju vesolja, Križanem vstalem iz ljubezni.» (št. 8).

Zelo pomenljiv je sklep poslanice papeža Franciška, ki povezuje vero, upanje in ljubezen:

»Upati in delovati s stvarstvom torej pomeni živeti vero v meso, ki zna vstopiti v trpeče in upanja polno meso ljudi, deliti pričakovanje telesnega vstajenja, h kateremu so verniki vnaprej določeni v Kristusu Gospodu. V Jezusu, večnem Sinu v človeškem telesu, smo resnično Očetovi otroci. Po veri in krstu se za vernika začne življenje po Duhu (prim. Rim 8,2), sveto življenje, obstoj Očetovih otrok, kot je Jezus (prim. Rim 8,14-17), kajti za z močjo Svetega Duha Kristus živi v nas (prim. Gal 2,20). Življenje, ki postane pesem ljubezni do Boga, do človeštva, s stvarstvom in za stvarstvo, ki najde svojo polnost v svetosti« (št. 9).

16. V naši škofiji ne manjka občutljivosti za vprašanja stvarstva, občutljivosti, ki jo imajo zlasti mladi. Pomaga čudovita in pestra narava, v katero smo vpeti, skrbijo pa nas in nas silijo k ukrepanju pojavi, ki so v zadnjih letih prizadeli naše ozemlje: požari na Krasu, nenadna toča, ki je prizadela hiše in vinograde, poplave, sluz, ki ogroža naše plaže, prisotnost vrst, ki jih v Tržaškem zalivu še nismo videli. Vendar pa je še pot pred nami, prav v smislu razumevanja stvarstva z vidika vere, upanja in ljubezni.

Predlog za
našo Cerkev

Urad za socialno pastoralo lahko v sodelovanju z različnimi pastoralnimi uradi (kateheza, mladina, šola, družina itd.) najde nove oblike za rast tega »verniškega« pristopa k ustvarjanju z različnimi pobudami, ki krepijo tudi npr. različne »poti«, po katerih bomo v letu 2025 hodili v zvezi z jubilejem in novogoriško-goriško pobudo Evropska prestolnica kulture.

2. Upanje mladih

“Kdor zaupa
v Gospoda,
hodi in se ne
utrudi”

17. V začetku smo rekli, da terja posebno svet mladih večje upanje, saj so prevečkrat prav mladi “oropani vsakega u-panja”. Mladim namenja papež Frančišek veliko svojega magisterija in dela. Zato bom citiral tudi v tem primeru ne-katere odlomke iz njegove poslanice ob 34. svetovnem dnevu mladine, ki se bo odvijal dne 24. novembra 2024, na praznik Kristusa Kralja. Že v naslovu je izpostavljeno upanje: *“Tisti, ki upajo v Gospoda, hodijo, ne da bi se utrudili (prim. Iz 40,31)”*. V celoti se nato v tekstu upanje nasloni na hojo, na-pot, ki jo romar prehodi, a v prenesenem pomenu je to pot življenja. Upanje poganja hojo, čeprav so današnje težave, ki po besedah papeža Frančiška skrbijo tudi mlade, velike:

“Tudi danes živimo v času, ki ga označujejo dramatične situacije, ki ustvarjajo obup in onemogočajo svetel pogled v prihodnost: tragedija vojne, socialne krivice, neenakost, lakota, izkoriščanje človeka in stvarstva. Marsikdaj plačujete visok davek prav vi mladi, ki občutite negotovo prihodnost in ne vidite dosti možnosti,

da bi se vaše sanje mogle realizirati, s tem pa tvegate izgubo upanja, postajate ujetniki dolgočasje in melanholije; včasih vas odnese iluzija transgresije in destruktivnosti (prim. Bula Spes non confundit, 12). Zato, predragi, želim, da bi se vam zgodilo, kar se je v Babiloniji Izraelcem, da bi prišel do vas klic upanja: tudi pred vami odpira Gospod danes neko cesto in vas vabi, da stopite nanjo z veseljem in upanjem” (uvod).

Papež Frančišek ve, da se v današnjih težkih časih tudi mladi lahko naveličajo in utrudijo, ampak ravno zato pravi:

“Rešitev za trudnost paradoksalno ni v tem, da se ustavimo in počivamo. Nasprotno, treba se je spraviti na pot upanja, postati romarji upanja. To je moje povabilo za vas: stopite na pot upanja! Upanje odpravi vsako utrujenost, vsako krizo in strahove ter nam da krepko motivacijo za nadaljevanje poti, saj je to dar, ki ga dobimo od samega Boga: On nam daje smisel, osvetljuje našo pot, nam kaže smer in cilj življenja. Apostol Pavel uporabi prisposodbo atleta, ki teče v stadionu, da bi pridobil zmagoslavje (prim. 1 Kor 9,24). Kdor je med vami že kdaj sodeloval na kakem športnem tekmova-nju kot protagonist, dobro ve, kakšna notranja moč je potrebna za doseg cilja. Upanje je prav ta nova sila, ki jo Bog vcepi v nas in ki nam pomaga, da vztrajamo v teku, in ki nam podari dolgoročen pogled, ki presega trenutne težave in nas usmerja proti gotovemu cilju: k srečanju z Bogom in k polnosti večnega življenja. Če ima-mo lep cilj pred sabo, če se življenje ne konča v nič, če se bo ohra -nilo vse, kar sanjam, načrtujem in delam, v tem primeru je vredno tudi hoditi, se potiti, preskakovati ovire, premagovati utrujenost. Na koncu poti bomo čudovito poplačani.” (št. 1).

Včasih je hoja skozi življenje še posebej naporna, tako kot v puščavi; takrat se lahko odpočijemo v Gospodu:

“Na poti našega življenja neizbežno naletimo na velike napore in takrat se moramo naučiti počivati, kot je Jezus počival in v njem počivajmo tudi mi. Kot je on priporočal učencem, naj se spočijejo po opravljenem misijonskem delu, (prim. Mr 6,31), prav tako ve, da potrebujete počitek za telo, razvedrilo za dušo, da rabite dru-žbo prijateljev, da rabite šport in tudi spanje. Toda potreben je še en globlji počitek, počitek duha, ki ga mnogi iščejo in malokateri najdejo in ki ga je možno dobiti le v Kristusu. Morate vedeti, da se vsa notranja utrujenost lahko sprosti v Gospodu, ki vam pravi: «Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni, in jaz vam bom pomagal» (Mt 11,28). Kadar postaja pot pretežka, se vrnite k Jezusu, naučite se počivati v Njem in ostati v Njem, kajti «kdor hodi v Gospodu [...] hodi in se ne utruji» (Iz 40,31)” (št. 2). Papež Frančišek zaključuje svojo poslanico z dvema vabi-loma mladim. Njprej, da smo v življenju “romarji” in ne “turisti”:

“Priporočam vam naslednje: stopite na pot ne kot turisti, ampak kot romarji. To pomeni, da vaša hoja ne sme biti samo prehod od enega kraja do drugega, torej površna, brez dožemanja lepote vse-ga, kar srečate na poti, brez odkrivanja smisla svoje poti, kot bi bili le drobci in nepovezane izkušnje, kratke slikice kot selfie. Tu-rist dela tako. Romar pa se popolnoma spoji s kraji, ki jih prehodi, se pogovarja z njimi, mu postanejo del osebne raziskave na poti do sreče. Jubilejno romanje je torej znamenje notranjega roma-nja, za katerega smo vsi poklicani, da ga opravimo in da pridemo do njegovega cilja. ” (št. 3).

Drugo vabilo paje: bodimo “romarji upanja na misijonski poti” in torej misijonarji veselja:

“Vsak od vas naj podari drugemu «tudi en sam nasmeh, prija-teljsko gesto, bratski pogled, iskreno zanimanje, dobro delo, saj vemo, da lahko postane v Jezusovem duhu prav to dejanje tisto

plodno seme, ki zaplodi upanje » (prav tam, 18) in tako boste postali neutrudni misijonarji veselja” (št. 4).

18. Kako narediti, da bi mladi živeli v upanju, v krščanskem upanju? Kar papež Frančišek predlaga mladim, namreč, naj postanejo misijonarji veselja, mora zanimati predvsem odrasle. Saj so oni pričevalci Evangelija, to pa je realno upanje za vsakega človeka in za celotno človeštvo, nenazadnje tudi za celotno stvarstvo. Kar verjamejo odrasli, to pričajo s svojim življenjem, ki ga označuje veselje: ne tisto površno veselje, ampak ono drugo, globoko veselje, izraz življenja, ki ga je vredno živeti, čeprav v težkih razmerah, to je življenja, ki ga radi živimo.

Pričevanje
odraslih

19. Mladi so nekje naredili seznam zadev, ki jim kradejo upanje in med temi je potreba, da bi bili slišani. “Upam, da bi me kdo poslušal”, je napisal mladostnik v vprašalniku veroučitelja v prvem letu sinodalne poti. Vzeti si čas in poslušati sinove, vnuke; stopiti v odnos z otroki, doraščajo-čimi in mladimi, ki sodelujejo na poti krščanskih skupnosti, ki so vključeni v organizacije ali v poletne centre ali ki jih srečujemo v šoli. Pravo poslušanje je pozorno, predvsem mora biti usmerjeno v zagotavljanje zaupanja, pomoči in poguma. Poslušanje v razumevanju tega, kar mladi pričakujejo od Cerkve (kot institucije in kot odrasle skupnosti): treba je poslušati in treba je tudi pustiti govoriti; brez predsodkov, da se bo vsak čutil resno sprejet; naj govori, kot zna, v svojem jeziku; naj se pokaže v svojem dojemanju ritualnosti, naj pove, kdaj je vesel (in odrasli naj se spomnijo svoje mladosti).

Poslušati
mlade

Duhovniška
poklicanost:
poslušanje in
spremljanje

20. Izkušnja pravi, da je poslušanje tisto, ki mlademu človeku pomaga priti do jasnih izbir in pravih odločitev v življenju, ki so seveda zelo osebne; to je torej najboljši pastoralni prijem tudi pri izbiri duhovniškega poklica. Najbrž ni skrivnost, če povem, da stojim za odločitvami dveh naših bo-dočih duhovnikov in drugih šestih semeniščnikov prav toliko izkušenih duhovnikov, ki so jih znali poslušati in spremljati. Isto velja za mlade, ki izbirajo pot krščanske poroke ali katerekoli druge izbire svojega življenja.

Oratorij
je prostor
poslušanja,
srečanja in
upanja

21. Kaj lahko stori naša škofija glede poslušanja in spremljanja mladih? Skoraj enoglasni odgovor županov, ki so pred dvema letoma sodelovali na sinodalnem srečanju, je prošnja, da se ponovno odprejo oratoriji, kjer se mladi počutijo sprejeti, kjer se srečujejo in pogovarjajo. Torej ne samo kot prostor za društva in pobude, ampak kraj, ki nudi vzgojne vsebine, točno določene in trajne. Bistveno je, da vodi vso zadevo odrasla odgovorna oseba, ki stoji za vrednotami, ki jih skuša uresničiti. V naši škofiji imamo nekaj takih pobud, če začnemo z goriškim zavodom don Bosco, ki je več kot sto let star in so ga ustanovili salezijanci. Ker je mladih duhovnikov, ki bi se temu posvetili, premalo, je treba najti druge vzgojitelje, ki so strokovno pripravljene in krščansko motivirane, da bi prevzeli to odgovornost. Prav tako je potrebno, da se ovrednoti (morda že v fazi načrtovanje pobud in kalendarja) delo organizacij, ki se že desetletja v naši škofiji ukvarjajo z vzgojo mladih, kakor na primer Katoliška akcija in skavti.

To je torej predlog: povečati poznavanje in sodelovanje med oratoriji, ki jih imamo v škofiji, in poskusiti s kako novo inicijativo, za katero je treba najti sredstva in ljudi.

22. Glavna tema Jubileja leta 2025 je upanje, zato posveča posebno pozornost najstnikom in mladim, še posebej z dvema dogodkoma. Uspeh bo, če bosta dobro organizirana (morda z izkušnjo kakega “camina”) in če bosta imela odmev v prihodnosti.

Jubilej
najstnikov in
mladih

Predlagam vsem pastoralnim enotam in mladinskim organizacijam, da se osredotočijo na dva dogodka v jubilejnem letu: “Jubilej najstnikov” od 25. do 27. aprila 2025 in “Jubilej mladih” od 28. julija do 3. avgusta.

23. Do zdaj sem govoril o mladih, kakor da bi bili naslovniki pastoralnega dela oziroma predmet krščanskih skupnosti. Toda oni seveda niso ne izven nje niti samo “predmet” delovanja. Oni so živi del Cerkve že v tem trenutku. Kot pogostoma pravi papež Frančišek, oni niso prihodnost, oni so sedanost družbe in Cerkve. Prihodnost bo seveda v njihovih rokah, ampak morajo že danes sanjati, upati in si jo predstavljati drugačno, tako da postanejo spodbuda za vso družbo s svojo kreativnostjo, z navdušenjem, z velikodušnostjo, s svojo željo po miru, po pravičnosti, po univerzalnem bratstvu, po spoštovanju narave. Odrasli jim morajo pustiti prostor, a mladi si ga morajo tudi prilastiti tako v Cerkvi kot v družbi.

Protagonizem
mladih

3. Jubilej leta 2025

Pomen Jubileja
leta 2025

24. Sveto leto 2025 nosi naslov "Romarji upanja". Bula, ki napoveduje Jubilej– *Spes non confundit* – razloži v podrobnostih razloge. Prepišem začetek, a vas vabim, da jo preberete v celoti.

»Spes non confundit«, »upanje ne osramoti« (Rim 5,5). V imenu upanja apostol Pavel vliva pogum krščanski skupnosti v Rimu. Upanje je tudi osrednje sporočilo prihodnjega svetega leta, ki ga po starodavnem izročilu papež razglasi vsakih petindvajset let. Mislim na vse romarje upanja, ki bodo prišli v Rim, da bi doživeli sveto leto, in na tiste, ki ga bodo, ker ne bodo mogli priti v mesto apostolov Petra in Pavla, obhajali v delnih Cerkvah. Za vsakogar naj bo to čas živega in osebnega srečanja z Gospodom Jezusom, ki je »vrata« odrešenja (prim. Jn 10,7.9); z njim, katerega mora Cerkev v svojem poslanstvu vedno, povsod in vsem oznanjati kot »naše upanje« (1 Tim 1,1).

Vsi upajo. V srcu vsakega človeka živi upanje kot želja in pričakovanje dobrega, kljub temu da ne ve, kaj se bo zgodilo jutri. Nepredvidljivost prihodnosti včasih poraja nasprotujoče si občutke: od zaupanja do strahu, od vedrine do pobitosti, od prepričanosti do dvoma. Pogosto srečamo obupane ljudi, ki dvomijo glede prihodnosti in so črnogledi, kot da jim nič ne more ponuditi sreče. Naj bo sveto leto za vse priložnost poživiti upanje. Božja beseda nam pomaga najti razloge zanj. Pustimo se voditi temu, kar apostol Pavel piše ravno kri-stjanom v Rimu (št.1)

Jubilej kot
vsebina in
manifestacija
upanja

25. Običajna praksa jubilejev kot so romanja, odpustki, spoved, molitev, pokora, post, dobrotelost itd., mora biti priložnost za ponovno obuditev upanja v Gospoda, ki nam deli usmiljenje, ki nas rešuje in ki ga čakamo,

dokler se ne bo uresničilo njegovo kraljestvo. To upanje moramo nahraniti s številnimi znamenji, ki nam jih našteva papež Frančišek v omenjeni buli. Seveda jih moramo konkretno živeti v dejanjih ljubezni do drugih, posebno do revnih.

26. Gotovo bi bila velika milost, ko bi ob koncu jubileja 2025 ugotovili, da se je med ljudmi (ki so večkrat obupani in razočarani), v skupnostih (ki se pritožujejo in so črnoglede), v vsej naši družbi (ki je pogostoma zmedena in individualistična) resnično povečalo upanje. Treba je prositi Svetega Duha, kakor pravi papež Frančišek v svoji buli, *“Prav Sveti Duh je tisti, ki s svojo trajno navzočnostjo na poti Cerkve izžareva v vernih luč upanja. Ohranja jo prižgano kot baklo, ki nikoli ne ugasne, zato da bi dajala oporo in moč našemu življenju.”* (št. 3).

Tudi posredništvo Marije, močne v veri, kot pravi tudi pesem *“Santa Maria della Speranza”*, lahko okrepi naša srca, ki so polna negotovosti in dvomov, da bomo ohranili *“živo svoje pričakovanje”*.

27. Pomembno je, da se v nadškofiji vsi združimo v naslednjih pobudah.

Sodelovati ob odprtju nadškofijskega Jubileja v nedeljo, 29. decembra 2024 s peš-romanjem do stolnice in ob sklepu dne 28. decembra 2025.

Sodelovati na škofijskem romanju v Rim, od 13. do 16. oktobra 2025.

Pripraviti dekanijska romanja v goriško stolnico.

Ponuditi romanja v Oglej in v naslednja svetišča, ki

Molimo k
Svetemu Duhu
in prosimo
Marijo,
priprošnjico za
upanje

Predlogi
nadškofije za
jubilej leta
2025

jih določamo za svetoletna: Sveta Marija na Barbani, Marcelliana v Tržiču, Rosa Mistica v Krminu, cerkev sv. Justa v Gorici in kapela v goriški bolnišnici. Poleg tega ovrednotimo tudi novo svetoletno romarsko pot od Ogleja do Svete Gore.

Organizirati, podobno kot za Jubilej usmiljenja leta 2015, čim več priložnosti za obhajanje zakramenta sprave (zato imajo vsi duhovniki, ki delujejo v škofiji, iste pravice kot kanonik penitenciarij (prim. kan. 508 § 1).

4. Sodelovanje na sinodalni poti v Italiji

Obdobja
sinodalne poti
Cerkve v Italiji

28. Cerkev v Italiji se je po zborovanju v Firencah leta 2015, na povabilo papeža Frančiška, podala na večletno sinodalno pot, ki se bo končala leta 2025.

Pričela se je s “fazo pripovedovanja“ (od leta 2021 do leta 2023), ki je bila posvečena zlasti poslušanju; sledila ji je “modrostna faza - faza razločevanja“ (2023-2024), trenutno poteka »preroška faza“, ki se bo odvijala v prihodnjih mesecih, do plenarnega zasedanja italijanske škofovske konference maja 2025.

Tudi naša škofija je bila dejavno vključena v sinodo na ravni župnij, pastoralnih enot in cerkvenih združenj in s sodelovanjem drugih civilnih stvarnosti. V prvem in drugem letu je potekalo obsežno poslušanje predvsem tako imenovanih betanjskih gradbišč: gradbišče za cesto in naselje, gradbišče gostoljubnosti in doma, gradbišče diakonij in duhovne rasti (glej pastirsko pismo z naslovom “V Betaniji« za pastoralno leto 2022-2023). Druga faza,

faza razločevanja, ki je obravnavala pet tem: poslanstvo, posredovanje, vzgoja, soodgovornost in strukture, pa je bila poverjena škofijskemu pastoralnemu svetu.

Za preroško fazo sta načrtovani dve sinodalni zborovanji. Med prvo, ki bo od 15. do 17. novembra 2024, bodo v skladu z navodili Smernic sestavili Delovno gradivo za drugo zborovanje, od 31. marca do 4. aprila 2025. Na tem zborovanju bodo izglasovali predloge, ki bodo nato predani italijanski škofovski konferenci, ki se bo zbrala od 26. do 29. maja 2025 na plenarnem zasedanju.

Smernice poudarjajo tri razsežnosti: *»prva se nanaša na dinamike skupnosti in daje prednost pastoralnim praksam, ki so se posodobile uporabo besed in vsebine, ki ustvarjajo kulturo kot prostor dialoga med krščanskim razodetjem in izkušnjami vsakdanjega sveta. Druga se osredotoča na ključno temo vzgoje v veri in življenju, ki naj hrani osebno spreobrnjenje in usposablja krščenca za pričevanje in služenje v civilni in cerkveni skupnosti. Tretja polaga važnost na soodgovornost, kot slog in merilo preverjanja cerkvenih struktur: duhovniških, organizacijskih, participativnih, materialnih«* (Smernice, št. 14).

29. Namen italijanske sinodalne poti sovпада s ciljem, ki si ga je postavila sinoda vesoljne Cerkve. Ta se bo zaključila z drugim zasedanjem, ki bo potekalo oktobra 2024: prenoviti Cerkev glede poslanstva, občestva in sodelovanja. Cilj, torej, za katerega naj bi si prizadevali, prežeti z upanjem, da je njegova uresničitev priložnost za celotno Cerkev v Italji, pa tudi za posamezne krajevna Cerkev, je: vsem prinašati upanje, ki ga zagotavlja odrešenje našega Gospoda Jezusa.

Sinodalna pot
in upanje

V božjem ljudstvu obstaja tudi pričakovanje in ga ne smemo razočarati. Ne moremo pričakovati Bog ve kakšnih sprememb, saj je bilo v preteklih desetletjih že veliko novih pobud, ki se tudi niso vedno uresničile. Toda lahko upamo - in za to moramo moliti -, da bo naša Cerkev v Italiji postala bolj evangeljska, bolj pronicljiva, bolj sproščena, bolj vesela (isto velja za vesoljno Cerkev kot celoto, v zvezi s sinodo).

Enako mora veljati tudi za našo škofijo, za katero si želim, da bi bila bolj evangeljska, bolj sposobna živeti Jezusov 'slog'; da bi bila bolj iniciativna, ne le zato, ker ima mnogo predlogov in pobud, ampak tudi zato, ker je sposobna ponuditi »zaklad«, ki je Jezus; bolj prosta, manj ujeta v klešče dve rekov »se je delalo vedno tako« ali "itak se nič ne spremeni"; bolj radostna, kako je radosten kdor se zaveda, da ga Gospod ljubi in upa Vanj; le tako ne bo zapadla pritoževanju in tarnanju.

Pričakovanja
naše Cerkve

30. Različna pričakovanja, različne želje, različni predlogi so prišli na dan tudi na prej omenjenih dekanijskih srečanjih. Navedel jih bom nekaj: nujnost, da smo bolj pozorni, ob poslušanju Besede, na odnose v skupnosti, spoznavanje ljudi, skupna srečanja, romanja; biti pozorni na tradicije, ki pa jih moramo prilagoditi zahtevam časa in jim dati jezik, ki bo dostopen mladim; duhovniki bi morali polagati večjo skrb komunikaciji in zaupati laikom in odnosu z njimi, tudi z vključevanjem novih ljudi, z ovrednotenjem njihovih kompetec in sposobnosti; vzpodbujati izobraževanje; iskati priložnosti za srečanja z družinami; spodbujati »službo gostoljubja»; postati verodostojni kristjani, ki so v koraku s časom; vzpostaviti

dialog z različnimi realnostmi, tako, da prilagodimo naš pristop kontekstu, v katerem se nahajamo; rasti v veselju in odgovornosti; ustanoviti delovna omizja tudi z ljudmi izven verskih skupnosti; vzpodbujati katehumenske poti in ovrednotiti povpraševanje po krstu; ne vezati priprave na prejem zakramentov s starostjo; omogočiti priložnost duhovnih obnov; načrtovati krstno pastoralo, ki naj predvideva več etap pod vodstvom poročenih parov, ob pomoči celotne krščanske skupnosti; v teku leta posvetiti krstu vnaprej določene trenutke; predvidevati srečanja tudi po podelitvi krsta.

31. Kakšno obliko sodelovanja lahko predvidimo na škofijski ravni v tej preroški fazi? Najprej je koristno poudariti, da je važno ohraniti sozvočje s potjo Cerkev v Italiji. Tako bomo pripravljene sprejeti odločitve, ki jih bodo potrdili ob zaključku sinodalne poti, čeprav jim bomo dodali, na lstno odgovorsnot, svoje potrebne prilagoditve. Te izbire, ponovno poudarjam, ne stremijo po tem, da bi uresničile vsa možna pričakovanja, kot na primer prej našteta, ampak nam bodo pomagale hoditi po poti, ki jo ima v mislih Duh za našo Cerkev.

Sodelovanje
škofije pri
sinodalni poti

Da bi spodbudili to sozvočje, v tem pastoralnem letu ne načrtujemo posebne formacije za člane pastoralnih svetov pastoralnih enot, pač pa le srečanje za člane novoizvoljenih župnijskih gospodarskih svetov. Smernice prepuščamo osebnemu branju, vežejo pa sinodalno ekipo, da pripravi delegate za prvo skupščino v novembru. Pastoralni sveti pastoralnih enot naj januarja in februarja 2025 preučijo, s

pomočjo napotkov, ki jih bo posredovala sinodalna ekipa, *Strumentum laboris*, ki ga bo odobrila sinodalna skupščina v novembru. Sad tega preučevanja, na dekanijski ravni, v drugi polovici meseca februarja, bo pet srečanj (eno srečanje za vsako dekanijo), na katerih bodo delegati, ki bodo sodelovali na sinod, sprejeli zaključke.

5. Odločitev za življenje in uvajanje v krščanstvo

Prazne zibelke
in pomanjkanje
upanja

32. Papež Frančišek je v Buli sklica jubilejnega leta, ko našteva znamenja upanja, omenil dar življenja in ga zoperstavil demografskim upadanjem. Papež zelo dobro povzame, da vprašanje »praznih zibelk« ni le posledica resnih družbenih in organizacijskih dejavnikov, ki vplivajo na pripravljenost sprejemanja življenja v družinah (zelo pogosto se doseže življenjsko gotovost, ko se je rodnost že bistveno zmanjšala in ni biološkega časa in energije, da bi imeli več otrok; poleg starosti zmanjšujejo rodnost tudi življenjski ritmi; zviševanje upokojitvene starosti in oddaljenost od družinskih članov pogosto onemogočata nepogrešljivo pomoč starih staršev; organizacija in delovni urniki premalo upoštevajo družino; pomanjkanje mest v vrtcih itd.), ampak da je to tudi kulturni in predvsem verski problem, povezan s pomanjkanjem upanja. Tako piše:

“Gledati v prihodnost z upanjem je enako kot imeti pogled na življenje, poln navdušenja, ki ga je treba posredovati. Žal moramo žalostno ugotoviti, da v mnogih situacijah manjka ta pogled. Prva posledica je izguba želje po prenašanju življenja.

Zaradi divjega ritma življenja, strahov pred prihodnostjo, pomankanja zagotovljenih delovnih mest in ustrezne socialne varnosti, zaradi družbenih modelov, v katerih agendo narekuje iskanje dobička namesto skrb za odnose, smo v različnih državah priče zaskrbljujočemu padcu rodnosti. [...] Odrptost za življenje z odgovornim materinstvom in očetovstvom je načrt, ki ga je Stvarnik zapisal v srca in telesa moških in žensk, saj je poslanstvo, ki ga Gospod zaupa zakoncem in njihovi ljubezni. Nujno je potrebno, da poleg zakonodajne zavezanosti države manjka prepričana podpora skupnosti vernikov in celotne družbene skupnosti v vseh njenih sestavnih delih, kajti želja mladih po rojevanju novih sinov in hčera, kot sad rodovitnosti njihove ljubezni, daje prihodnost vsaki družbi in je vprašanje upanja, saj je odvisna od upanja in rojeva upanje.

Krščanska skupnost zato ne more biti manj spretna pri podpiranju potrebe po družbeni zavezi za upanje, ki mora biti vključujoča in ne ideološka, in naj dela za prihodnost, zaznamovano z nasmehom mnogih dečkov in deklic, ki prihajajo, da bi napolnili sedaj že preveč praznih zibelk v mnogih delih sveta. Vsi pa si morajo v resnici povrniti veselje do življenja, saj se človeško bitje, ki je ustvarjeno po Božji podobi in podobnosti (prim. 1 Mz 1,26), ne more zadovoljiti preživetjem ali životarjenjem, s prilagoditvijo sedanosti, ko se pusti zadovoljiti zgolj materialnim stvarnostim. To zapira v individualizem in razjeda upanje, povzroča pa žalost, ki se ugnezdi v srcu in nas dela jedke in nestrpne” (št. 9).

33. Zelo jasne besede papeža Frančiška ne smejo pustiti ravnodušne krščanske skupnosti, družine in mlade. Ponovno moramo odkriti zaupanje v življenje, razumeti, da je rojevanje otroka znak upanja v prihodnost, ki se

Nekaj
vprašani
mladim
parom

lahko izpolni le, če obstaja zanesljivo upanje v jutrišnji dan.

Zlasti mladi pari morajo resno razmisliti o tem, kaj je v življenju resnično pomembno, kaj lahko izpolni njihov obstoj, kaj lahko prinese srečo, čeprav za ceno odrekanja ali žrtvovanja. Nekoliko poenostavljeno, ne da bi želeli omalovaževati prej omenjenih ovir na poti do starševstva, se lahko vprašamo: kaj je pomembnejše kariera, svoboda, hoditi na počitnice, na potovanja, zapravljati itd. ali imeti otroke, jim podariti življenje in jih spremljati na poti življenja, tako da bodo postali moški in ženske upanja?

Civilna družba lahko raste le, če se rojevajo dečki in deklice. Toda tudi krščanska skupnost, ki raste s krstom, lahko raste le, če se kdo rodi. Drugače, razen v še vedno precej redkih primerih spreobrnjenja odraslih, krsta ni mogoče obhajati, skupnost se stara in postopoma umira.

Dve pastoralni
vprašanji v
zvezi s krstom
otrok

34. Rojstvo v krščansko skupnost se uresniči s krstom. Pri tem se porajata dve zaskrbljujoči vprašanji, ki sta prišli na dan tudi pri nedavnem pastoralnem obisku: upad krstov glede na število rojstev (ki jih je poleg tega malo) in pomanjkanje pastoralnih ponudb ob krstu otrok, ki se navadno omejijo na eno ali dve srečanji in ju skoraj vedno vodi župnik pred podelitvijo zakramenta. Krst, razen v redkih, a pomembnih pobudah, ki jih spodbujajo nekatere skupnosti in so namenjene predšolskim otrokom, postane praznovanje »slovesa« ali, v najboljših primerih, "nasvidenje« čez nekaj let, ko se pri 8 - 9 letih navadno prične obdobje nadaljnega uvajanja v krščanstvo. Posledica tega je v mnogih primerih skoraj

popolna odsotnost minimalne verske vzgoje in prakse od krsta do starosti 8-ih oziroma 9-ih let.

35. Na tem mestu ne želim obravnavati celotnega zapletenega vprašanja krstne pastorale, o katerem sem spregovoril že večkrat v pastoralnih pismih prejšnjih let, tudi z zelo praktičnimi napotki (na primer o obnovi in ovrednotenju krstilnic). Spomnil bom le zakaj predlagamo, nudimo krst otrok in dal primer uvedbe katehumenske poti.

Namenoma sem napisal »predlagati«, saj danes ni dovolj, da čakamo na prošnjo staršev za krst; potrebno je imeti pogum, da ga predlagamo očetu ali materi. Predlog, ki ni toliko dolžnost duhovnikov, ampak vernikov, ki so v iskrenem in pristrčnem odnosu s starši: stari starši, prijatelji, sosedje, sodelavci. Vem, da bo kak bralec mislil, da je to nekaj nemogočega. Osebno sem prepričan, da ni tako, če so izpolnjeni tri pogoji.

Prvi je bil že omenjen: obstoj ali začetek resničnega in človeško empatičnega odnosa s starši. Ne moremo »hladno« predlagati krst dojenčka ali otroka, ki je pravkar prišel ali prišla na svet. Vendar v okviru toplega, gostoljubnega in prijaznega odnosa lahko najdemo pravi trenutek za pogovor o krstu in mogoče spodbudimo stik z župnikom in župnijsko skupnostjo. Za to pa potreben še drugi pogoj: da je človek prepričan, da je biti kristjan dragocen zaklad, ki ga ne moremo obdržati zase.

Tretji pogoj je, da znamo utemeljiti pomembnost krsta. Tudi tako, da znamo odgovoriti na običajne ugovore: ni časa, težko je najti krstnega botra ali botro, praznovanje stane preveč, boljše je, da ga izbere sam ali sama, ko

Ponudba krsta
kot predlog
upanja

odraste ... Predvsem pa je važno, da ponudimo krsta kot znamenje upanja za dečka ali deklico: kaj je boljšega za njegovo ali njeno prihodnost kot to, da bo sin /hči Boga, biti vse življenje v rokah dobrega Očeta?

Mala
katehumenska
pot

36. Poleg teme o ponudbi krsta imam za pomembno tudi to, da naše skupnosti, ob podpori pristojnih škofijskih uradov, naredijo nekaj nadaljnjih korakov na področju krstne pastoralne in to s potrpežljivim in pogumnim spreminjanjem ustaljenih navad ter s prevzetjem katehumenske poti tudi za krst otrok.

Predlagal bi, poleg enega ali dveh spoznavnih srečanj in razlage pomena tega zakramenta (z željo, da bi ob župniku sodeloval tudi par), še tri kratke obrede, ki naj bi potekali ob določenih nedeljah (zaporedoma ali v večjem razmahu) pred samim obhajanjem krsta. Obredi, ki naj vključujejo starše, krstne botre (če je mogoče) in skupnost, ki v svoji preprostosti lahko povedo o krstu veliko več kot številna srečanja.

Prva nedelja naj bo namenjena predstavitvi krščena skupnosti s prošnjo za krst in izbiro imena. Ob tej priložnosti bi povabili skupnost, naj obljubi molitev za otroka, na primer s posebno prošnjo vernikov pri sveti maši, ob delavnikih z desetko rožnega venca ali z drugimi molitvami.

Naslednjo nedeljo naj bi izročili veroizpoved, morda tudi v poenostavljeni obliki, s katero bi starše in skupnost spomnili, v kaj verujemo.

Tretja nedelja bi bila lahko posvečena izročitvi molitve Oče naš, pa tudi kratkega molitvenika s

tradicionalnimi krščanskimi molitvami in drugimi bolj primernimi za otroke. Te naj bi se novokrščenci naučili, ko bodo starejši.

Četrta nedelja naj bo namenjena obredu krsta, ki naj poteka v okviru župnijske skupnosti, med sveto mašo in z ovrednotenjem krstnih znamenj (vključno s krstilnico). Določitev nekaterih stalnih datumov med letom, povezanih zlasti s potekom liturgičnega leta, lahko pripomore k boljši organizaciji zaporedja nedelj.

6. Nova Gorica-Gorica Evropska prestolnica kulture 2025 z željo po miru

37. Leta 2025 bosta Nova Gorica in Gorica skupaj 'Evropski prestolnici kulture'. To dejstvo je še posebno pomembno, ker se bo evropska prestolnica kulture, prvič v zgodovini, raztezala čez mejo. To je posebna meja: po drugi svetovni vojni so jo načrtali bolj slučajno kot načrtno na ozemlju, ki sta ga prizadeli dve svetovni vojni, na zemlji, kjer že stoletja sobiva več kultur in jezikov. To je nekaj izjemnega in je izziv za celotno našo škofijsko skupnost, ne le za krščanske skupnosti v Gorici in Novi Gorici. Od nas je odvisno, da se še posebej spomnimo nekaterih vrednot in predlagamo nekatere pobude, ki ne bodo namenjene le tistim, ki živijo v Gorici in njeni okolici, ampak tudi tistim, ki bodo naslednje leto ob jubileju šli v Rim in se med potjo ustavili tudi v našem mestu.

Posebna
evropska
prestolnica
kulture

Evropska
prestolnica
kulture

38. Med vrednotami, ki bi jih predlagali, so predvsem tiste, ki so ali bi morale biti podlaga Evrope. V tem smislu sem že pred nekaj leti predlagal, da bi Novo Gorico in Gorico preimenovali v "prestolnico evropske kulture". Vrednote so svoboda, mir, sprava, dialog, človeško dostojanstvo in podobno. Na kratko, gre za vrednote, ki edine lahko dajo Evropi perspektivo upanja. Vrednote, ki so stale veliko krvi in so v Evropi dozorele po velikih tragedijah, ki jih je naš teritorij doživel na lastni koži. V našem malem, z okrnjenimi sredstvi, ki jih imamo na voljo, bomo poskušali te vrednote ponovno približati zlasti mladim, pa tudi vsem tistim, ki bodo prišli k nam, predvsem z nekaterimi srečanji, publikacijami, razstavami, predvsem pa bomo ponudili "poti" in bolj pomembna srečanja. Na voljo bo tudi nekaj posebnih pobud z versko vsebino.

Predlogi naše
škofijske
skupnosti

39. Škofijski skupnosti predlagam torej naslednje.

Prisrčno in plodno sodelovat pri različnih pobudah. Rasti v zmožnosti sprejemanja pripadnikov drugih kultur (vključno s priseljenci). Podpirati vse, kar more spodbuditi kulturo miru in sprave. Izkoristiti priložnost za krepitev odnosov s krščansko skupnostjo v Novi Gorici in s slovensko Cerkvijo na splošno. Biti gostoljubni, zlasti do mladih.

NAŠE UPANJE V ŽIVEGA BOGA

40. To pastirsko pismo bi rad zaključil z dvema citatoma. Prvi je vzet iz pesmi, posvečeni upanju, francoskega pisatelja Charlesa Péguya, ki je umrl pri 41 letih, v prvi bitki v Marni, na francoski fronti, v prvi svetovni vojni. Nanaša se na drugo krepost in jo označi za presenetljivo resničnost, saj je ona – je zapisal –, *»mala deklica, upanje, ... ki vleče za sabo po poti odrešenja svoji starejši sestri ... Kajti vera vidi samo to, kar je. Ona vidi, kar bo. Ljubezen ljubi samo tisto, kar je. Ona ljubi, kar bo. V prihodnosti časa in večnosti.«* (Preddverje skrivnosti druge kreposti)

Drugi citat je vzet iz pisma apostola Pavla Timoteju. Takole piše: *»Za to se trudimo in si prizadevamo, saj smo svoje upanje položili v živega Boga, ki je odrešenik vseh ljudi, še posebej pa tistih, ki verujejo«* (1Tim 4,10). Apostolove besede bi lahko parafrazirali takole: *»Zato si v tem pastoralnem letu prizadevamo, saj smo svoje upanje položili v Boga.«* Upanje, ta majhna, a temeljna krščanska krepost, bo torej naše vodilo v tem letu. Če je položeno v Boga, zagotovo ne bomo razočarani. Srečno pot vsem.

Gorizia, 25 settembre 2024

+ Carlo Roberto Maria Redaelli,
arcivescovo

